

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 78/2020 -16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. marca 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Karolom Fajnorom, Krasovského 13, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 25 Co 80/2017-473 z 25. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED]

[REDACTED], o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. januára 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED]

v odvolaní. Sťažovateľ má za to, že Krajský súd v Prešove pri odôvodnení napadnutého rozhodnutia postupoval nedôsledne a formalisticky, čo vyústilo v nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia v takej miere, že Krajský súd v Prešove vydaním napadnutého rozhodnutia porušil práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Sťažovateľ takéto rozhodnutie považuje za neudržateľné, pretože mu neumožňuje zrozumiteľným spôsobom oboznámiť sa s dôvodmi, ktoré viedli odvolací súd k vydaniu napadnutého rozhodnutia.

... V prejednávanej veci prebiehal medzi stranami spor o vydanie bezdôvodného obohatenia na tom základe, že sťažovateľ v procesnom postavení žalovaného mal podľa žalobcu využívať práva autorov bez právneho základu (bez uzavretej licenčnej zmluvy), a z tohto dôvodu sa mal obohatiť na úkor žalobcu ako organizácie kolektívnej správy práv k autorským dielam. Z obsahu vyjadrení strán je zrejmé, že medzi stranami bol spor o tom, či skutočne došlo k bezdôvodnému obohateniu, a najmä o tom, v akej výške malo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu. Súd prvej inštancie o žalobe rozhodol tak, že v časti jej vyhovel a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. S odkazom na § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku bolo povinnosťou súdu svoje rozhodnutie odôvodniť tak, že riadne a presvedčivo vysvetlí, prečo rozhodol tak, ako rozhodol, t. j. ak akceptoval argumentáciu jednej strany, tak musí vysvetliť, v čom spočíva správnosť tejto argumentácie, a zároveň musí vysvetliť, v čom spočíva nesprávnosť argumentácie, ktorú použila druhá strana.

Vyššie uvedené smerom k § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku, na ktorom je založené napadnuté rozhodnutie, úvodom vyvoláva otázku, či „odôvodnením“ („Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia..“) sa myslí len tá časť odôvodnenia, ktorá sa týka úspechu strany v konaní, alebo aj tá časť odôvodnenia, ktorá sa týka neúspechu druhej strany v konaní, pretože nie je vylúčené, že odôvodnenie súdu prvej inštancie smerom k neúspešnej strane (prečo prehrala) môže byť nesprávne, čo však samo o sebe nemení správnosť výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie.

... Sťažovateľ má však zároveň za to, že pokiaľ súd pristúpi k použitiu § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku, tak nemôže len stroho konštatovať správnosť dôvodov

rozhodnutia súdu prvej inštancie, ale musí uviesť svoje úvahy, ktorého ho viedli práve k použitiu § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku...

... Aj smerom k § 387 ods. 3 Civilného sporového poriadku má sťažovateľ za to, že zo strany odvolacieho súdu nestačí konštatovať, resp. uviesť záver o nedôvodnosti námietok uvedených v odvolaní, ale odvolací súd musí uviesť aj svoje úvahy, ktoré ho viedli k prijatiu takéhoto záveru.

... Sťažovateľ má za to, že správny postup odvolacieho súdu podľa § 387 ods. 3 Civilného sporového poriadku, rešpektujúci ústavné právo na súdnu ochranu a na spravodlivé konanie, mal byť taký, že

- odvolací súd uvedie podstatné argumenty uvedené v odvolaní,*
- uvedie, či sa nimi súd prvej inštancie zaoberal a ak áno, v ktorých bodoch odôvodnenia, (teda tieto argumenty uvedené v odvolaní sú totožné s tými, ktoré boli uvedené počas konania pred súdom prvej inštancie),*
- uvedie, s ktorými argumentami sa súd prvej inštancie nezaoberal (buď sa nimi zaoberal, lebo sa nimi opomenul zaoberať, alebo sa nimi nezaoberal, pretože boli uvedené až v odvolaní),*
- a ak bude mať za to, že tieto argumenty nie sú spôsobilé privodiť zmenu alebo zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, presvedčivo uvedie, v čom spočíva ich nesprávnosť a prečo nie sú spôsobilé naplniť zámer odvolateľa, t. j. vysporiada sa s nimi.»*

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej v záhlaví označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu, predmetný rozsudok zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

8. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

12. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia označených práv rozsudkom krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu v časti výroku, ktorým bolo vyhovené žalobe. Sťažovateľka namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajským súdom, čo spôsobuje nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku. Súčasne sťažovateľka uviedla, že vzhľadom na skutočnosť, že nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia nezakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), domáha sa ochrany svojich práv podaním ústavnej sťažnosti.

13. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľky poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porovnaj I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04).

14. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 CSP). Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

15. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

16. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym

procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Citovaná právna úprava (účinná od 1. júla 2016) presunula ťažisko tvrdenia a preukazovania väd zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na dovolateľa, ktorý limity posúdenia prípustnosti dovolania určuje obsahom podaného dovolania.

18. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka je presvedčená, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je nedostačujúce z hľadiska jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Z uvedeného je preto zrejmé, že sťažovateľka sa ochrany svojich práv mohla domôcť prostredníctvom dovolania, ak konanie ako celok nevykazovalo znaky zákonnosti a spravodlivosti.

19. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti) [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017].

20. V tejto súvislosti ústavný súd už v minulosti judikoval, že v prípadoch uplatnenia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku spôsobilého zabezpečiť ochranu práv sťažovateľa, následne však odmietnutého dovolacím súdom pre neprípustnosť je lehota

pre podanie sťažnosti ustanovená § 53 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (m. m. III. ÚS 674/2014, pozri aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54). Tento princíp sa napokon premietol i do ustanovenia § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

21. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľka možnosť podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) nevyužila, dovolanie nepodala. Nevyžitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno preto nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; a túto možnosť sťažovateľka v tomto prípade mala.

22. Keďže sťažovateľka ani len netvrdila (tým menej preukazovala, že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa), v okolnostiach jej prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

23. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť odmietol ako neprípustnú.

24. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu